

Το ΔΝΤ έκανε την δική του «Εξεταστική» για το μνημόνιο. Εμείς;

Του [Δημήτρη Τρικεριώτη](#)

Τον Μάιο του 2010, το ΔΝΤ για να χρηματοδοτήσει την Ελλάδα, έκανε μια προσθήκη-τροποποίηση σε ένα από τα τέσσερα κριτήρια που ίσχυαν για την έκτακτη χρηματοδότηση μιας χώρας-μέλους. Και αυτή η αλλαγή έγινε με τρόπο που η διαφάνειά του αμφισβητείται μέσα στο ίδιο το Ταμείο, όπως προκύπτει από [την Έκθεση](#) του Ανεξάρτητου Γραφείου Αξιολόγησης του ΔΝΤ, που πρόσφατα δόθηκε στη δημοσιότητα.

Η αρχική διατύπωση «Σοβαρή και ενδεδειγμένη ανάλυση δείχνει ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να είναι βιώσιμο το δημόσιο χρέος» συμπληρώθηκε ως εξής:

«Ωστόσο, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν σημαντικές αβεβαιότητες, που εμποδίζουν να δηλώσουμε κατηγορηματικά ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να είναι το χρέος βιώσιμο κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τότε θα μπορούσε να δικαιολογηθεί η κατ'εξαίρεση χρηματοτοδότηση, αν υπάρχει υψηλός κίνδυνος διεθνούς συστημικής διάχυσης».

Τον Ιανουάριο του 2016, μετά την αδιαμφισβήτητη αποτυχία του προγράμματος, το ΔΝΤ αφαίρεσε την προσθήκη από το καταστατικό του και σήμερα η συμμετοχή του στο τρίτο ελληνικό πρόγραμμα με χρηματοδότηση παραμένει ακόμη στον αέρα. Στο μεταξύ, η ζημιά στην οικονομία και την κοινωνία της Ελλάδας έγινε. Και το ΔΝΤ έκανε με τον δικό του τρόπο την δική του «Εξεταστική» και έδωσε τα πορίσματα στη δημοσιότητα.

Έκανε αυτό που οι ελληνικές αρχές, από τον Γιώργο Παπανδρέου μέχρι τον Αλέξη Τσίπρα, αρνούνται πεισματικά να κάνουν και να πάρουν τις ευθύνες που τους αναλογούν, παρότι μόνο έτσι θα μπορούσε ίσως να ανακοπεί η ακράτητη καταστροφική πορεία της χώρας. Για αυτούς, δημοκρατία και εκλογές έχουν την δύναμη κολυμβήθρας του Σιλβάμ, ακόμη κι όταν διαπράττονται οικονομικά και κοινωνικά εγκλήματα - ακόμη κι αν διαλύεται το έθνος.

Από την ανάγνωση της Έκθεσης του Ανεξάρτητου Γραφείου Αξιολόγησης του ΔΝΤ με τίτλο «*Το ΔΝΤ και οι κρίσεις στην Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία*», μεταφέρω τα παρακάτω:

Η απόφαση για μη αναδιάρθρωση του χρέους

Η απόφαση να μην ζητηθεί εξαρχής αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους δεν έδωσε απάντηση στο ζήτημα της βιωσιμότητας του χρέους. Αυτή η απόφαση διεύρυνε το μέγεθος της απαιτούμενης δημοσιονομικής προσαρμογής, και έτσι συνέβαλλε και οδήγησε στη συρρίκνωση της οικονομίας και την απώλεια της δημόσιας στήριξης στο πρόγραμμα. Επιπλέον, επιτρέποντας στους ιδιώτες πιστωτές να μειώσουν την έκθεσή τους στο χρέος, η απόφαση μείωσε το διαθέσιμο ποσό δημοσίου χρέους για το «κούρεμα», που τελικά έγινε την άνοιξη του 2012.

Παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψιν για την ερμηνεία της απόφασης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, καθώς και ορισμένες κυβερνήσεις της ζώνης του ευρώ ήταν κατηγορηματικά αντίθετες με την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους στην Ελλάδα για οικονομικούς, τεχνικούς, νομικούς ή πολιτικούς λόγους και οι ελληνικές αρχές δέχθηκαν τη θέση αυτή ως προϋπόθεση για τη λήψη ευρωπαϊκής βοήθειας.

Το ΔΝΤ έμεινε στο περιθώριο στα τέλη του 2009 και τις αρχές του 2010 όταν συζητήσεις για την αντιμετώπιση της εξελισσόμενης κρίσης στην Ελλάδα λάμβαναν χώρα στην Ευρώπη. Μέχρι τη στιγμή που το ΔΝΤ κλήθηκε να παράσχει τεχνογνωσία και χρηματοδότηση, στα τέλη Μαρτίου του 2010, η επιλογή της αναδιάρθρωσης του χρέους στην αρχή του προγράμματος ήταν εκτός συζήτησης.

Η κατάρρευση της Lehman τον Σεπτέμβριο του 2008 ήταν ακόμη νωπή στη μνήμη των πολιτικών και υπήρχαν ανησυχίες ότι ένα πιστωτικό γεγονός στην Ελλάδα θα μπορούσε να εξαπλωθεί και σε άλλα μέλη της ευρωζώνης, αλλά και ευρύτερα σε μια εύθραυστη παγκόσμια οικονομία που αγωνιζόταν να ανακάμψει από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση.

Οι αξιωματούχοι του ΔΝΤ ήταν διχασμένοι για αυτή την απόφαση

Μια ομάδα ήταν της άποψης ότι με έντονη δράση, η Ελλάδα θα ήταν σε θέση να διαχειριστεί την κρίση με επιτυχία χωρίς αναδιάρθρωση του χρέους.

Μια άλλη ομάδα πίστευε ότι το ελληνικό χρέος με μεγάλη πιθανότητα δεν ήταν βιώσιμο. Ωστόσο η αναδιάρθρωσή του ήταν εφικτή και η οποιαδήποτε μετάδοση θα ήταν διαχειρίσιμη αν η αναδιάρθρωση γινόταν με αποτελεσματικό τρόπο.

Και μια τρίτη ομάδα συμφωνούσε ότι το χρέος δεν ήταν βιώσιμο, αλλά θεωρούσε ότι σε εκείνη τη συγκυρία η αναδιάρθρωση ήταν ανέφικτη, λόγω των χρονικών περιορισμών, ή πάρα πολύ επικίνδυνη να επιχειρηθεί, λόγω έλλειψης ευρωπαϊκών μηχανισμών προστασίας (firewalls).

Τελικά, η απόφαση του Διευθύνοντος Συμβούλου ήταν να συνταχθεί με την απόφαση που είχε ήδη ληφθεί από τους Ευρωπαίους πολιτικούς και έτσι να δοθεί μια ευκαιρία στη δυνατότητα – παρότι αβέβαιη – να αποκατασταθεί η οικονομική και μακροοικονομική σταθερότητα στην Ελλάδα μέσω της επίσημης χρηματοδότησης, της δημοσιονομικής προσαρμογής και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και έτσι να αποφευχθεί οποιαδήποτε άμεση επίπτωση από μια εξαρχής αναδιάρθρωση του χρέους.

Τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά το ΔΝΤ;

A. Να διεξάγει μια σχολαστική ανάλυση των ζητημάτων εκείνης της περιόδου και να ακολουθήσει με διαφανή τρόπο την κατωχυρωμένη διαδικασία με μια επίσημη, ανοιχτή, και πρώιμη συζήτηση όλων των διαθέσιμων επιλογών.

Αντίθετα, η πρώτη άτυπη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου κατά τη διάρκεια της κρίσης στη ζώνη του ευρώ πραγματοποιήθηκε στις 26 Μαρτίου του 2010, αλλά μόνο για να συζητηθούν οι εξελίξεις στην Ελλάδα. Μέχρι τότε υπήρχαν μικρές ομάδες μελέτης αλλά η δουλειά τους ήταν τόσο μυστική που ελάχιστοι εντός του Ταμείου γνώριζαν την ύπαρξή τους, πόσο μάλλον το περιεχόμενο των συζητήσεών τους.

Πιο ανοικτές και έγκαιρες συζητήσεις από μια ευρύτερη ομάδα στο πλαίσιο του ΔΝΤ, συμπεριλαμβανομένου του Διοικητικού Συμβουλίου, θα μπορούσαν να έχουν αποκρυσταλλώσει τις διαθέσιμες επιλογές και να επιτρέψουν την γνωστοποίηση της επίσημης θέσης στους Ευρωπαίους εταίρους πριν το επίσημο κάλεσμα για συμμετοχή. Έτσι θα ήταν και πιθανό να αμβλύνονταν οι υπόνοιες ότι το ΔΝΤ ενέδωσε στα ευρωπαϊκά συμφέροντα κλεισμένων των θυρών.

Μεταξύ άλλων, κάποιες επιλογές που θα μπορούσε το Ταμείο να διερευνήσει: **α)** Η κανονική οδός χρηματοδότησης χωρίς αναδιάρθρωση του χρέους, αλλά ενδεχομένως με μια συμφωνία κατά τα πρότυπα της «[Πρωτοβουλίας της Βιέννης](#)» ή χωρίς αυτήν αλλά με μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομική βοήθεια, **β)** Η κανονική ή έκτακτη χρηματοδότηση με αναδιάρθρωση του χρέους και **γ)** Η παροχή τεχνικής βοήθειας προς την ευρωζώνη για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος προσαρμογής χωρίς χρηματοδότηση από το ΔΝΤ.

Εσωτερικά έγγραφα δείχνουν ότι το προσωπικό του ΔΝΤ είχε εξετάσει κάποιες επιλογές, αλλά υπάρχει ελλειπής σχετική τεκμηρίωση. Το βέβαιο είναι ότι δεν υπήρξε ανοιχτή συζήτηση, μεταξύ άλλων και με το Διοικητικό Συμβούλιο για αυτές ή και άλλες επιλογές.

B. Να διεξάγει μια σοβαρή προσπάθεια να ποσοτικοποιηθεί η πιθανή έκβαση μετάδοση των αποτελεσμάτων κάτω από διαφορετικές επιλογές και σενάρια.

Αυτό θα μπορούσε να έχει επιτρέψει μια πιο αντικειμενική σύγκριση των επιλογών και έτσι να πάρουν, διοίκηση, προσωπικό και Διοικητικό Συμβούλιο, νωρίτερα ενιαία θέση. Ωστόσο, δεν υπήρξε εκτεταμένη συζήτηση για ποσοτικές

αναλύσεις της μετάδοσης.

Μια ανασκόπηση των διαθέσιμων εγγράφων δείχνει ότι παρότι ταυτοποιήθηκαν οι πιθανές οδοί της μετάδοσης της κρίσης και διερευνήθηκε το πως η χρεοκοπία σε μια χώρα θα μπορούσε να επηρεάσει την πιθανότητα χρεοκοπίας σε άλλες χώρες, ωστόσο δεν βρέθηκε καμία σοβαρή ανάλυση για τις επιδράσεις σε άλλες χώρες της μη αναδιάρθρωσης του ελληνικού δημόσιου χρέους.

Δηλαδή, για το πως η απόφαση για μη αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους θα μπορούσε να επηρεάσει την συμπεριφορά των επενδυτών, που κατέχουν δημόσιο χρέος της Ελλάδας και άλλων χωρών της ευρωζώνης.

Στις 7 Μαΐου 2010, δύο ημέρες πριν το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει το πρόγραμμα, εξέχοντες νομικοί εμπειρογνώμονες εξέδωσαν ένα έγγραφο που εξηγούσε πως το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα θα μπορούσε να αναδιαρθρωθεί σε «πέντε έως έξι μήνες», αν αυτό γινόταν αποτελεσματικά.

Τον Ιούλιο του 2010, [ο Janssen](#) ήταν ένας από τους εμπειρογνώμονες, που παρατήρησαν ότι με το πρόγραμμα διάσωσης, που συμφωνήθηκε για την Ελλάδα, απλά «το χρέος αλλάζει ιδιοκτησία για να σωθούν οι ευρωπαϊκές τράπεζες και οι πιστωτές, χωρίς καμία επίπτωση για την βιωσιμότητά του»

Στην Έκθεση, οι ερευνητές παραδέχονται, ότι τελικά **απέτυχε η αρχική στρατηγική του ΔΝΤ να πείσει τις αγορές ότι στο μέλλον δεν θα χρειαστεί αναδιάρθρωση του χρέους**. Ωστόσο ισχυρίζονται ότι η έκβαση **δεν θα ήταν υποχρεωτικά διαφορετική αν η διοίκηση και το προσωπικό είχαν κάνει τις διαφορετικές επιλογές** στις οποίες αναφέρονται.

Διαβάζοντας το κείμενο, ο Έλληνας αναγνώστης αντιλαμβάνεται τις πολιτικές και οικονομικές σκοπιμότητες που μέτρησαν στην απόφαση του ΔΝΤ για την Ελλάδα και επιπλέον μπορεί να ερμηνεύσει καλύτερα την στάση του ΔΝΤ το τελευταίο διάστημα και να προσεγγίσει τον τρόπο που τα πράγματα θα εξελιχθούν από τον Σεπτέμβριο και μετά.

Άλλωστε οι ίδιοι οι ερευνητές θέτουν το ζήτημα της φυσιογνωμίας του ΔΝΤ ως ενός οργάνου με τεχνοκρατικές αρχές και αυστηρούς κανόνες ή ως ενός οργάνου που κυρίως σέβεται τις επιθυμίες των μεγάλων μετόχων του.

Είναι πλέον κάτι παραπάνω από αντιληπτό και τεκμηριωμένο, ότι το ΔΝΤ και οι

Ευρωπαίοι **«εκ πολιτικής προθέσεως» μετέτρεψαν την Ελλάδα σε παράπλευρη απώλεια για να σωθούν οι τράπεζες και η ευρωζώνη**. Αυτό που ωστόσο παραμένει εξωφρενικό είναι ότι μέχρι και τώρα, οι Έλληνες πολιτικοί ηγέτες, μηδενός εξαιρουμένου, **αυτό το αποδέχτηκαν**.

Μετά την ιστορική δίκη της χούντας (τέτοια εποχή, το 1975), η δημοκρατία φαίνεται να οφείλει στη χώρα μας ακόμη μια μεγάλη δίκη για απονομή κοινωνικής δικαιοσύνης: **Τη «Δίκη της Μεταπολίτευσης», που ένα μεγάλο κομμάτι της θα αφορά την περίοδο από το 2010 και ύστερα**.

Follow on Twitter: [@BlogGnathion](https://twitter.com/BlogGnathion)